

Pilietiškumo scenarijai – projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Šiuose puslapiuose pateiksime konkrečių pavyzdžių iš Europos pilietiškumo ugdymo programos įgyvendinimo. Šios dalies tikslas – padėti jums kaip specialistams apmąstyti, kokius užsiėmimus galėtumėte organizuoti, kokį požiūrį galėtumėte taikyti savo darbe ir kokiomis metodikomis galėtumėte pasinaudoti. Pristatydami eilę *scenarijų*, pateikiame jums informacijos, pavyzdžių ir įžvalgų, siekdami sukelti minčių bei padėti jums sukurti ir ištobulinti sumanią savo pačių metodiką.

Surinkome informaciją iš įvairių žmonių, dirbančių įvairiuose projektuose visoje Europoje. Vieni iš šių projektų buvo sąmoningai sukurti svarstyti Europos pilietiškumo ugdymo temą. Kitų projektų pagrindiniai akcentai ir tikslai galbūt yra visai kiti, tačiau jie apima klausimus ir požiūrius, kurių nagrinėjimas įnašą į šią sritį daro ne ką menkesnį. Mes sąmoningai šių projektų neskirstėme į skirtingas kategorijas. Taip norime paskatinti jus perskaityti visus atvejus, nes tikime, kad kiekviename jų rasite ką nors jums tinkamo.

Vis dėlto pabandėme atskleisti užsiėmimų, kurie patenka po Europos pilietiškumo ugdymo skėčiu, įvairovę. Surinkome projektus, kurie, pavyzdžiui, skirti individams arba didelėms grupėms; kurie nagrinėja įvairias temas, pavyzdžiui, sportą arba menus; kurie yra vietinės reikšmės arba tarptautinio masto; kuriuose dalyvauja įvairaus amžiaus, pajėgumų, socialinės padėties, religijos ar kultūrinės aplinkos žmonės. Šiuos skirtingus projektus kuruoja ne ką mažiau skirtingos organizacijos: vietinio, nacionalinio ir tarptautinio lygio, vyriausybės ir nevyriausybės, didelės ir mažos, palaikomos apmokamų darbuotojų ir savanorių.

Europos pilietiškumo ugdymas, kaip matote, gali būti įgyvendinamas įvairiais būdais, įvairių žmonių ir įvairiuose kontekstuose, gali būti adresuojamas tiesiogiai arba netiesiogiai, formalioje arba neformalioje ugdymo aplinkoje. Yra daugybė kitų būdų, kaip siekti Europos pilietiškumo ugdymo tikslų, ir mūsų pateiktų pavyzdžių sąrašas yra iliustracinis, bet jokių būdų ne baigtinis. Pavyzdžiui, kaip pamatysite mūsų nuorodų skyrelyje, yra daugybė labai sėkmingų projektų, paremtų elektronine komunikacija. Mes tikimės, kad pamatę, kaip idėjos gali būti įgyvendinamos skirtinguose kontekstuose, jūs pajusite ikvėpimą adaptuoti ir pritaikyti tai, ką išmokote iš šio T-kit, savo reikmėms.

Tikimės, kad toliau pateikiamas paaiškinimas padės jums rasti savo kelią šių pavyzdžių gausoje. Čia nepateikėme tiesmukiškų užsiėmimų aprašymų, o didžiausią dėmesį sutelkėme į pagrindines idėjas ar iliustracinį efektą turinčias veiklas. Vis dėlto mes stengėmės visa tai pateikti tokiu būdu, kad atsiskleistų platesnis projekto ar vietovės, kurioje jis vykdomas, kontekstas. Kiekvieno iš scenarijų pavadinimas sutampa su projekto pavadinimu. Kur galima, taip pat nurodomi kontaktiniai asmenys ir organizacijų kontaktinės detalės bei trumpi jų darbo pobūdžio aprašai.

Nagrinėdami konkretų projektą ir jo įgyvendinimo vietovę, mes stengėmės pateikti kuo detalesnį vieno ar dviejų projekto aspektų ar komponentų aprašymą. Projekto organizatoriai paaiškino, kaip, kodėl ir ką jie darė, taip susiedami savo veiklą su labiau teoriniu šio T-kit turiniu ir iškeldami klausimus bei atkreipdami dėmesį į problemas, kuriuos reikėtų apmąstyti ateityje. Kiekvieno scenarijaus aprašo pabaigoje išskiriami tiesiogiai su tuo pavyzdžiu susiję klausimai apmąstymui, kuriuos siūloma turėti omenyje planuojant, vykdamas ar vertinant Europos pilietiškumo ugdymo programas. Jų tikslas yra padėti jums, specialistams, surasti savo kelią bei savą adekvačią ir išmintingą metodiką, kuri padėtų atskleisti vientisą, sudėtingą ir dinamišką Europos pilietiškumo koncepciją. T-kit gale esančiame nuorodų skyrelyje rasite tolimesnių užsiėmimų ir metodikų šaltinių.

Skaitydami šiuos pavyzdžius, keletą iš jų pabandykite išanalizuoti, pasinaudodami koncepciniais sisteminiais kvadratais ir pagrindiniais gebėjimais, išdėstytais ankstesniuose skyriuose. Kuriais sričiai (sritims) užsiėmime skiriama daugiausiai dėmesio? Ko galima išmokti iš šios istorijos?

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

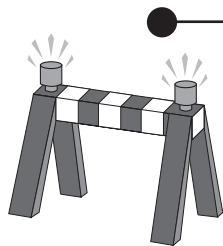
Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Susiskirstykite į nedideles grupes. Kiekviena grupė tegu imasi analizuoti vieną iš žemiau pateiktų pavyzdžių, pasinaudodami koncepciniais sisteminiais kvadratais ir pagrindiniais gebėjimais. Taip pat pagalvokite, kiek aprašytas užsiėmimas buvo atsakomojo užsiėmimo pavyzdys (ir kiek tai reikšminga?)

Viešos diskusijos ir tinklo sudarymas

Neįgalių studentų asociacija, įsikūrusi Belgrade, siekia padėti jauniems žmonėms, turintiems negalią, ir kovoja už jų teises

Association of Disabled Students (ADS)

Dimitrija Marinkoviča 5
11 000 Beograd
Yugoslavia
Tel.: +381 11 496 409
Faks.: +381 11 497 409
El. paštas: office@asdsyu.org
Kontaktinis asmuo: Vladimir Čuk

2001 m. kovo – birželio mėnesiais Neįgalių studentų asociacija, bendradarbiaudama su keletu kitų organizacijų, surengė eilę viešųjų diskusijų šešiuose Serbijos miestuose. Pagrindinis tikslas buvo suteikti jauniems neįgaliems žmonėms galimybę viešai išsakyti savo požiūrius ir problemas bei kartu su vietos bendruomene ieškoti galimų problemų sprendimo būdų. Be to, organizatoriai norėjo palyginti neįgaliųjų situaciją skirtingose Serbijos vietovėse

Dabartiniame socialiniame ir politiniame Serbijos kontekste didžiausias iššūkis buvo sukurti infrastruktūrą, kurios pagalba būtų galima rengti kampanijas ir akcijas ateityje bei atrasti tinkamą būdą pilietiškumo koncepcijai pristatyti.

Neseniai pakitus politinei situacijai ir subyrėjus karo metų vyriausybei, buvo atskleistas visas neįgaliųjų padėtis, kuri buvo slepiama ištisą dešimtmetį, sudėtingumas. Tačiau vietinės valdžios atstovai dėl kitų susikaupusių problemų, finansinės situacijos ir nepakankamos informacijos vis dar nesiryžta žengti žingsnių neįgalių žmonių padėčiai pagerinti.

Kiekvienoje apskrityje yra neįgaliųjų organizacijų, įkurtų ir skirstomų į kategorijas pagal medicininę negalią. Nors egzistuoja formalios ir neformalios institucijos, koordinuojančios visų šių organizacijų veiklą vietiniu lygmeniu, toks bendradarbiavimas daugeliu atveju yra tik žodinis. Be to, kontaktai su kitomis nevyriausybėmis organizacijomis yra reti ir dažniausiai neproduktyvūs. Iš dalies tokia situacija nulėmta ankstesniosios vyriausybės požiūriu, buvusios žmonių su negalia priklausomybės nuostatų bei menko nevyriausybinių sektoriaus apskritai išsivystymo lygio.

Į Europos pilietiškumo sampratą Serbijoje reikėtų žiūrėti per žmogaus teisių prizmę. Nors politinė sistema neseniai buvo pakeista ir situacija ėmė gerėti, kai kurių probleminių kasdienio gyvenimo sričių šie pokyčiai nepalietė. Tai tvirtai galima pasakyti, kai kalbama apie žmonių su negalia teises: egzistuoja fiziniai ir struktūriniai barjerai, migloti teisiniai potvarkiai, mažas užimtumo procentas, nepalankios sąlygos kokybiškam išsilavinimui įgyti ir, galų gale, visuomenėje vyraujantys išankstiniai nusistatymai neįgalių žmonių atžvilgiu. Problemų, su kuriomis neįgaliesiems Serbijoje tenka susidurti kiekvieną dieną, mastai ir diapazonas, taip pat ir nepatenkintų jų esminių žmogiškųjų poreikių situacija yra nepalyginami su analogiškais problemomis kitose Europos šalyse. Tuo pačiu tai reiškia, kad praktiškai neįmanoma problemų spręsti tiesiogiai ir atvirai. Todėl Europos pilietiškumo, kaip siekio užtikrinti bazinius neįgalių žmonių gyvenimo standartus ir apginti jų žmogaus teises bei surasti jų problemų sprendimus, idėja šioje programoje buvo įrašyta, galima sakyti, „užslėptai“.

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Kaip matyti iš aukščiau aprašyto konteksto, reikėjo imtis ypatingų priemonių slapčia įtraukti pilietiško idėją.

Viena iš pagrindinių priežasčių, dėl ko į žmonių su negalia teises ir poreikius nėra pakankamai atsižvelgiama, yra menka komunikacija ir bendradarbiavimas tarp su šia tikslinę grupę dirbančių skirtingų organizacijų. Šis projektas yra pirmas žingsnis siekiant vieningumo ir bandant įveikti tai, kas tas organizacijas skiria. Vietos nevyriausybiniams organizacijoms ir suinteresuotiems asmenims ėmus bendradarbiauti, pasidarė įmanoma daryti kur kas didesnę spaudimą vietinei valdžiai, kad ši imtųsi spręsti vietos problemas, bei nustatyti (išankstines) sąlygas, susijusias su žmonių su negalia teisių ir poreikių užtikrinimu, nenusižengiant europietiškiems standartams šioje srityje.

Viešosios diskusijos pirmiausia buvo surengtos Belgrade, Nise ir Novi Sade – didžiausiose Serbijos miestuose, apimančiuose centrinę šalies dalį, šalies Pietus ir Vojvodiną (šiaurę). Po to viešosios diskusijos buvo rengiamos ir mažesniuose miesteliuose – Krusevace, Kragujevace ir Subotinoje – taip pat atsižvelgiant į geografinę šių miestelių padėtį ir kitus situacijos ypatumus (t. y., ekonomika, pabėgėlių skaičius, daugiatautė bendruomenės sudėtis, gyvenimo lygis)

Parinkus vietas, kuriose programa turėjo būti įgyvendinta, Neįgalių studentų asociacijos (NSA) komanda ėmėsi ieškoti vietinių partnerių, kurie galėtų padėti surengti viešąsias diskusijas ir aplamai palaikytų projekto idėją. Žingsniai beveik visose vietovėse buvo beveik tokie patys:

- užmegzti kontaktus su vietos organizacijomis, besirūpinančios žmonių su negalia problemomis, ar dėl kitų priežasčių norinčiomis bendradarbiauti;
- vietovės ištyrimas ir susitikimai su vietos organizacijų, žiniasklaidos ir vietos valdžios atstovais bei suinteresuotais asmenimis, siekiant suteikti kiek įmanoma didesnę pagalbą organizuojant viešąsias diskusijas vietoje;
- viešųjų diskusijų dalyvių iš vietinės bendruomenės atranka ir pagrindinės diskusijų temos nustatymas;
- praėjus kelioms savaitėms po pradinių susitikimų, bendradarbiaujant su vietiniais partneriais, buvo organizuojamos diskusijos;
- per susitikimus ir per pačias diskusijas buvo padėti pagrindai bendradarbiavimui su vietos organizacijomis bei nustatytos opiausios žmonėms su negalia rūpinčios problemos bei aptarti galimi jų sprendimo būdai;
- praėjus kelioms savaitėms po diskusijų, NSA komanda dar kartą aplankydavo kiekvieną projekte dalyvavusį miestą ir per susitikimus dar labiau sustiprino projekto poveikį;
- įgyvendinus šį projektą, NSA surengė keletą akcijų skirtingose vietovėse, siekdama sutvirtinti bendradarbiavimą ir norėdama padėti vietos organizacijoms. Keturiuose miestuose buvo pravedti psichologijos užsiėmimai skirtingoms grupėms (dalyviai turėjo skirtingas negalias arba neturėjo negalios), o neseniai pabaigtoje vykdyti žiniasklaidos kampanijoje dalyvavo visi projekto miestai.

Panašu, kad viešųjų diskusijų projektas turės ilgalaikį poveikį, kaip rodo NSA skyriaus Kragujevace įkūrimas. NSA nuo šiol savo veiklą organizuos už Belgrado ribų, siekiant išplėsti Asociacijos idėją ir jos veiklos būdus. Tai taip pat leis organizacijai organizuoti projektus nacionaliniu mastu ir padaryti didesnę efektą, nei buvo įmanoma iki šiol.

Klausimai apmąstymui

- Kaip apjungti pastangas išsiaiškinti neįgalių studentų poreikius ir pastangas sukurti arba atkurti komunikaciją tarp šios atstumtos grupės ir visuomenės / bendruomenės, kurioje jie gyvena?
- Kaip užtikrinti, kad su vietos pateriais ir organizacijomis būtų bendradarbiaujama, o ne jiems kažkas primetama iš išorės?
- Kaip tariamai svarstant vieną problemą spręsti platesnius / gilesnius pilietiško klausimus?
- Kaip planuoti ilgalaikius veiksmus ir užtikrinti projekto tęsą?
- Kaip nustatyti tinkamą tempą ir lygį bei žingsnis po žingsnio siekti didesnių tikslų?

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Požiūris į pilietiškumą

Beaver Arts yra labdaringa meno ir švietimo organizacija, įsikūrusi Šiaurės Stafordšyre, Anglijoje. Ji siekia skatinti, vystyti ir praturtinti individų, grupių ir bendruomenių gyvenimus per veiklą, kuri prisidėtų prie kultūrinės demokratijos užtikrinimo. Šiam tikslui pasiekti vykdoma daugybė projektų, skirtų įvairioms žmonių grupėms daugybėje vietovių. Šiuo metu daugiausia dėmesio skiriama projektams, skirtiems prieglobsčio ieškotojams ir pabėgėliams, taip pat jauniems žmonėms, kuriems gresia socialinė atskirtis. Pavyzdžiui, projektais siekiama pasidalinti praktiniais ir lengvai pritaikomais įgūdžiais tirti bendruomenės ar asmeninę istoriją, organizuoti bendruomenės renginius ar šventes, organizuoti knygų leidybą, parodas ar kurti filmus. Svarbiausia, pasitelkiant grupinį darbą, apmokymus, muziką, fotografiją, žodžius, sienų tapybą, plakatus, memuarus ir kultūrinius mainus bei dar daug ką, šiais projektais siekiama skatinti toleranciją, komunikaciją ir bendradarbiavimą tarp įvairių žmonių. Tarptautinis jaunimo projektas „Atverkime langus“ buvo vykdomas bendradarbiaujant su partneriais iš Italijos, L'Arvicola.

Beavers Arts

16-19 Barracks Square
Barracks Road
Newcastle under Lyme
Staffordshire ST5 1LG
England

Tel.: + 44 (0)1782 717 326
Faks.: + 44 (0)1782 717 190
El. paštas: beaversarts@aol.com

Kontaktinis asmuo: Gill Gill

Beavers Arts šerdis – tai jų suvokimas, ką reikia būti piliečiu:

Mūsų požiūris į pilietiškumą mažai susijęs su tautybe ar patriotiškumu, nesiejame to netgi su buvimu europiečiu – mūsų požiūris į pilietiškumą pasireiškia per procesą, kuris prasideda nuo individo, siekia apibūdinti jo įsipareigojimų prigimtį bei surasti joje ką nors reikšmingo, kas padėtų iš naujo permąstyti tai, kaip individai brėžia savo asmenines ribas. Tikslas, kuriuo mes vadovaujamės savo darbe, yra ne kas kita, o sena gera idėja sukurti pasaulio piliečius. Turėdami omenyje šį tikslą, mes pradėdami nuo pradžių – ribų, kurias kiekvienas iš mūsų brėžia aplink save.

Užuot laikę pilietiškumą tam tikrų sąlygų, taisyklių ar įsipareigojimų rinkiniu, mes tikime, kad kur kas svarbiau yra užduoti klausimą, kaip žmonės supranta save ir savo santykius su kitais, taip pat ir tais, su kuriais neturi jokio tiesioginio kontakto. Pozityvūs veiksmai, inkliuzyvinis mąstymas ir pilietiškumas kyla iš savo vertės pajautimo ir atviro, lankstaus ir kupino pasitikėjimo požiūrio į kitus.

Kiekvienas mūsų patys apibrėžiame ribas, kuriose, mūsų įsitikinimu, slypi mūsų interesai. Labiausiai pažeistiems ir pralaimėjusiems individams tokių ribų nubrėžti kartais iš viso nepavyksta. Žmonėms, kurie visiškai nepasitiki kitais, ši riba gali apimti tik „mane ir mano partnerį“ ar „mane ir mano šeimą“, ar vien tik tai „mane“. Už šių ribų reikalai pasidaro keblūs, ribos – nestabilios, tapatybė – diskutuotina. Kai kurie jauni žmonės (taip pat ir suaugusieji) savo ribas nubrėžia ties kiemu, gauja ar pašaliniam nesuvokiama pagrindine grupe; miestu arba regionu; etnine, rasine arba religine grupe; tauta, nesvarbu, turinčia valstybę ar ne.

Kad ir kur nubrėšime šią ribą, tiems, kurie yra asmeninių ribų *viduje*, žmonės jaučia didesnį ar mažesnį įsipareigojimą. Mažų mažiausiai, *viduje* esantiems žmonėms jie rodo didesnį palankumą nei tiems, kurie yra už nusibrėžtos ribos. Kraštutiniais atvejais daugiau nei norėtume žmonių yra pasiryžę išjuokti, užpulti ar netgi nužudyti tuos, kurie yra už jų pačių nusibrėžtos ribos ar mirti už tą grupę, kuriai jie patys save priskiria.

Mūsų užduotis, visų pirma, skatinti žmonių įgimtą gebėjimą teigiamai mąstyti apie ir geraširdiškai elgtis su tais, kurie yra jų rato *viduje*, o antra – skatinti individus praplėsti savo horizontus ir pažvelgti už savęs, savo šeimos ar grupelės draugų, apmąstyti galimybę priimti kitus į savo apibrėžtą asmeninį ratą, o ne palikti už jo ribų. Tai, galima sakyti, begalinis procesas, kadangi nuolatos iškyla ir meta mums iššūkį vis naujos grupės.

Simboliškai mūsų užduotis yra paprasta, tačiau toli siekianti: „aš“ pakeisti į „mes“, nuolatos stumti tolyn įsivaizduojamą barjerą, skiriančią „mus“ ir „juos“. Teoriškai šį procesą palaiko tiek islamo, tiek ir krikščioniškoji teologinės sistemos, taip pat ir kai kurios politinės tradicijos, tačiau praktiškai ištikimybė tam tikrai religinei ar politinei grupei gali kurti barjerus, o ne juos naikinti. Dirbdami su žmonėmis iš skirtingos socialinės ar kultūrinės aplinkos ir turinčių skirtingas tikėjimo sistemas, mes iš esmės stengiamės juos traukti tuo pačiu metu į dvi skirtingas puses: visų pirma, remiantis kūrybine raiška, siekia-

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomas
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

me sustiprinti pačią asmenybę, ir antra (tuo pat metu), per bendravimą su kitais, paskatinti tą asmenybę pasitikėti kitais žmonėmis.

Mūsų metodai, būkite tikri, yra labai proziški: būgnai, žaidimai, kolektyvinis darbas, valgis, pokalbiai, pasivaikščiojimai. Paprasčiausia veikla, nors tai nėra viskas. Tai, kas žemišką *veikimą* priverčia pakeisti realybę, yra pasiekama per dėmesio sutelkimą – tai, ką budistai pavadintų atidumu. Reikia stebėti ir veikti. Nereikia jokio plano ar vadovo, tereikia tik pastebėti...

Mažiau kalbų – daugiau veiksmo...

Toliau papasakosime apie užsiėmimą, kurį labai dažnai naudojame. Mes jį vadiname „įžengimu į erdvę“. Čia jis nagrinėjamas dvi savaites trukusių „Atverkime langus“ tarptautinių mainų, paremtų vaidybos programa, pirmosios sesijos kontekste. Grupė visais atžvilgiais buvo įvairialypė, joje buvo ir gana pažeidžiamų bei savimi labai nepasitikinčių jaunų žmonių.

Norėjome pristatyti akių kontakto – gebėjimo pažvelgti į kitus žmones – idėją. Žiūrėjimas į akis ne tik padeda sustiprinti pasitikėjimą savimi, bet ir atrodyti savimi pasitikinčiu – o tai yra du skirtingi dalykai. Be to, jis padeda sustiprinti grupę. Tuo mes užsiimame tikrai nemažai – žiūrime į žmones grupėje.

Užsiėmimas prasideda nuo gerai pažįstamo demokratijos pradžios simbolio – rato. Kiekvienam grupės nariui tokiu būdu suteikiama galimybė žengti į rato vidurį ir *dalyvauti* (įžengti į pasirodymo erdvę), stabtelėti, pažvelgti kiekvienam grupės nariui į akis ir pasakyti savo paties vardą prieš grįžtant į neutralią savo poziciją ratelyje. Tokiu būdu, užsiėmimo metu, kiekvienam suteikiama proga pabūti tiek aktoriumi, tiek ir žiūrovu.

Šiuo konkrečiu atveju mes sąmoningai leidome žmonėms pasirinkti, kada jie nori eiti į rato vidurį, užuot ėję pagal laikrodžio rodyklę, kaip kad darome dažniausiai. Tiesą pasakius, aš apžvelgiau grupę ir staiga supratau: „ne, aš negaliu jų to prašyti“. Visą laiką reikia stengtis pajauti grupę esamu momentu ir būti pasiruošusiam keisti savo planus.

Mes turime nemažai užsiėmimų, kurių principas yra labai panašus į šio žaidimo. Labai svarbus šių užsiėmimų aspektas yra priklausymo grupei jausmo ugdymas. Tai daroma dirbant ratu. Labai svarbu yra tai, kaip yra žiūrima į kitus žmones – labai svarbus yra tavo žvilgsnis į žiūrovus ir jų žvilgsnio, nukreipto į tave, priėmimas.

Jokiais būdais nenorime pasakyti, kad paprasčiausiai surinkus žmonių grupę rateliu ir pravedus vieną paprastą užsiėmimą, staiga jie visi pradės į kitus žiūrėti kitaip. Tačiau mes tikime tuo, kad projekto, kurio procesai vystosi ir kuriuo gebėjimai yra ugdomi diena iš dienos, siekiant laisvos ir neįtemptos atmosferos, kontekste tokie užsiėmimai deda pagrindus reikšmingiems pokyčiams.

Paskutinis perspėjimas: šio užsiėmimo veiklos principas yra apgaulingai paprastas, tačiau jo įgyvendinimo procesas yra veikiamas daugybės kompleksinių ir nuolat kintančių veiksnių, kurie yra unikalūs ir būdingi tik tai sesijai. Darbas su ta pačia grupe toje pačioje patalpoje, tačiau kitą dieną, jau gali būti visiškai kitas.

Klausimai apmąstymui

- Kaip, o ne ką.
- Darbas su žmonėmis, siekiant išsiaiškinti jų situaciją.
- Demokratiniai darbo principai.
- Gebėjimas suburti grupę.
- Reagavimas į grupę.
- Paprasti metodai – didžios idėjos.
- Studijavimas ir savęs tobulinimas.

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Maltos susitikimas (Susitinka Pietų ir Šiaurės Europa)

Euromeet 2001 m. įkūrė suinteresuoti buvę jaunimo mainų dalyviai. Tai yra nevyriausybinė organizacija, negaunanti įstatyminių lėšų, tačiau sulaukianti dalinės paramos iš vietos valdžios darbuotojų su jaunimu. Organizacija įsikūrusi Husume, Švedijoje, ir jos tikslas yra parodyti jauniems regiono žmonėms tarptautinių mainų potencialą, padarant Husumą tarptautinių susitikimų centru. Šiuo metu organizacijai priklauso 30 jaunuolių, kurie užsiima mainų planavimu, kontaktų mezgimu, dalyvavimu įvairiuose kursuose ir bando skatinti jaunų žmonių europinį suvokimą bei pasiekti kuo daugiau jaunuolių..

Euromeet

Address: *Euromeet*, Billsta 1308A
S-894 91 Själēvad

Tel: + 46 660 26 51 22,
+ 46 70 671 28 90

Faks.: + 46 660 26 51 22

El. paštas: Euromeet@yahoo.se or
bensod@hotmail.com

Kontaktinis asmuo:
Bengt Söderlind

Šis, pats naujusias iš trijų *Euromeet* mainų projektų, surinko į vieną vietą beveik 40 jaunų žmonių iš Švedijos ir iš Maltos. Mainų tikslas buvo palyginti skirtumus ir panašumus tarp jaunų žmonių iš kraštutinių šiaurinio ir pietinio žemyno taškų, bei pademonstruoti įvairovės turtingumą bei galią. Mainų tema buvo jauni žmonės ir jų laisvalaikis.

Abi grupės projektą įgyvendinti pradėjo dar namuose, ruošėsi įvairioms diskusijų temoms, kaip, pavyzdžiui, mokykla, jaunimo organizacijos, laisvalaikis ir taip toliau. Paruošėme programą, kurią visi peržvelgė ir padėjo mums patobulinti. Atvykus maltiečių grupei, praktiškai visą laiką praleidome kartu su jais. Pirmąjį vakarą turėjome kultūrinį vakarą, kurio metu demonstravome tradicinius patiekalus, muziką ir pan. iš mūsų regiono Švedijoje. Jaunuoliai iš Maltos taip pat su savimi atsigabeno nemažai gėrybių. Taigi, išgyvenome tarpkultūrinį vakarą, kurio metu daug ką parodėme ir daug kuo pasidalinome. Tokiu būdu pademonstravome, kad iš pradžių daug dalykų atrodo labai skirtingi. Likusios programos metu organizavome daugybę užsiėmimų, lankėme ypatingas vietas mūsų regione ir daug diskutavome. Vieną dieną pakvietėme mūsų savivaldybėje Švedijoje vasarai apsistojušius maltiečius. Maltiečių grupės nariai apie tai nieko nežinojo, todėl buvo labai nustebę, kai vieną dieną mums besėdint ir bevalgant, staiga pasirodė berniukas ir kreipėsi į juos maltietiška. Tai buvo vienas iš būdų parodyti, kad Europa gali būti mažesnė, nei esame linkę manyti.

Dirbant tokiu būdu grupė sužino, visų pirma, apie kitą šalį, tačiau tuo pat metu daugiau sužino ir apie savo šalį. Pasiruošimas ir moderuojama diskusija padeda tai pasiekti ir sužinoti daugiau apie Europą ir jos organizacijas.

Rezultatai. Pirmiausia, mūsų grupė į labai daug dalykų mūsų pačių aplinkoje pažvelgė „naujomis akimis“. Pradedi labiau vertinti tai, ką anksčiau laikei savaime suprantamu. Abi grupės suvokė, kad tarp Švedijos ir Maltos jaunimo praktiškai nelabai yra skirtumų, ir kad jų interesai beveik visiškai sutampa. Tuomet jie panorė susitikti su daugiau jaunimo iš kitų šalių. Daugelis dalyvių mainų metu gerokai „paaugo“. Jiems teko susidurti su kažkuo nauju ir nepažintu, tačiau jie taip pat suprato, kad gali padaryti daugiau nei anksčiau galvojo. Buvo užmegzta daugybė ilgalaikių draugysčių.

Jaunimo vadovu dirbu nuo 1978 m. Neretai tenka dirbti su savimi nepasitikinčiais jaunuoliais. Pagrindinė užduotis – parodyti jiems kelią, rasti būdų, kaip padėti jiems įgauti didesnę pasitikėjimą savimi. Galiu pasakyti jums, kad per visus tuos metus man neteko matyti geresnio būdo tam pasiekti kaip tarptautiniai mokymai ir susitikimai.

Nors pagrindinis projekto tikslas buvo ugdyti Europos pilietiškumą ir tarpkultūrinį bendravimą, vienas iš organizatorių pastebėjo, kad mainai turėjo įtakos ir asmeniniam individų tobulėjimui. Juos jis aptaria žemiau.

Euromeet grupės visuomet sudaro jaunimas, turintis skirtingų gabumų ir įgūdžių. Vieniems labiau sekasi rašyti, kitiems – skaityti, dar kitiems – planuoti ar rasti tinkamus sprendimus ir taip toliau. Taigi, pavyzdžiui, jei tavo anglų kalba „nekokia“, tu vis tiek gali daug kuo prisidėti prie grupės darbo – mes tuo jau pasirūpinsime.

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Pradėdami kiekvienus naujus mainus įtraukiame visą grupę (arba, kartais, mažesnę planavimo grupelę). Ši grupė ar grupelė prižiūri visą procesą nuo planavimo ir sprendimų priėmimo (bei dėl to kylančias diskusijas) iki pačių mainų / susitikimo ir tolimesnių vertinimo ir kalbų apie ateitį etapų.

Yra jaunuolių, kurie iš pradžių ateina labai nepasitikintys savimi, nuleidę žemyn galvas. Tačiau pasibaigus projektui, jie išeina, tikrąją to žodžio prasme, pakėlę galvas, tarsi sakytų: „aš iš tiesų tai padariau“.

Tam, kad pavyktų tai pasiekti, svarbūs yra visi šie veiksniai: žmogus turi būti grupės dalis, turėti misiją grupėje – jaustis reikalingas, jaustis priklausęs grupei ir esąs jai naudingas, sulaukti paramos atlikti ką nors naujo ir galbūt šiek tiek gąsdinančio, tačiau įrodyti sau, kad gali tai padaryti!

Prieš mainus su Malta man šovė į galvą tai, ką kiti grupės nariai laikė pamišusia idėja – kad reikėtų suorganizuoti diskusijas anglų kalba. Jie man paaiškino, kad anglų kalba mokykloje jiems sekėsi prasčiausiai iš visų dalykų. Tuomet pasakiau jiems: „jūs tiesiog turite kalbėti ir būti suprasti, o ne mąstyti apie rašybą ir gramatiką“. Baisiausia buvo tai, kad turėjome vykti į šalį, kur viena iš pagrindinių kalbų buvo anglų. Tačiau mums atvykus ir jauniems žmonėms išgirdus maltiečius kalbant, jie įgijo daugiau pasitikėjimo savimi. Vienam berniukui tai taip patiko, kad po keleto dienų jis šnekėjo tik angliškai. Jis netgi kavinėse kalbėdavosi su vietiniais. Mes galėjome stebėti, kaip jis „auga“, o grįžęs jis nusprendė baigti mokyklą. Įdomiausia buvo stebėti mūsų grupę, kurios nariai namuose atsisakinėję vieni su kitais bendrauti angliškai, Maltoje pamažu pradėjo vis daugiau ir daugiau kalbėtis tarpusavyje.

Dar vienas teigiamas aspektas yra tai, kad, pasibaigus mainams ir su jais susijusiems darbams, mes nusprendėme pakeliauti aplinkui ir papasakoti kitiems jaunuoliams apie jaunimo mainų siūlomas galimybes. Taip dalyviai išmoko šnekėti kitų akivaizdoje – dar vienas jiems baimę kėlęs dalykas. Galiu drąsiai pasakyti, kad dėl to jie pasidarė labiau savimi pasitikintys. Jie taip pat labiau pasiruošę priimti atsakomybę – nemažai jų dabar savanoriauja Jaunimo centre. Dėl visų šių teigiamų rezultatų jie palankiai kalba apie tokią ugdymo patirtį ir vis daugiau ir daugiau jaunų žmonių ima tuo domėtis.

Klausimai apmąstymui

- Aktyvus dalyvavimas: sprendimų priėmimas ir dalyvavimas procese.
- Kas Europos pilietiškumo projektą daro tarpkultūriniu?
- Dirbti pasinaudojant žmonių stipriosiomis pusėmis.
- Atrasti būdą, kaip kiekvienas galėtų prisėti, ir jų indėlis būtų vertinamas.
- Kelti žmonėms iššūkius ir versti pasitempti, bet ne per daug.
- Panaudoti sėkmę tolimesniam tobulėjimui.

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomas
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Mažumų grupių integravimas jaunimui dalyvaujant pilietinės visuomenės kūrime

Vietinė demokratijos agentūra (VDA) yra tarptautinė nevyriausybinė organizacija, siekianti paremti karo paveiktų rajonų vietos valdžios institucijas ir gyventojus, siekiančius ugdyti vietinę demokratiją per kontaktų mezgimą ir dalinimąsi informacija, viešųjų paslaugų reabilitaciją, ekonominės veiklos skatinimą, jaunimo dalyvavimą, lyčių lygybę ir informacijos bei raiškos laisvę. Buvusioje Jugoslavijoje yra dešimt asocijuotų VDA, siekiančių sukurti pliuralistinę daugiakultūrę visuomenę.

Pagrindiniu projektu Sisak-Moslavanos apskrityje Kroatijoje siekiama ugdyti pilietinę visuomenę, integruojant mažumų grupes per jaunimo dalyvavimą.

Local Democracy Agency, Sisak

S. i A. Radi_a 2a
44000 Sisak
Croatia
Tel.: +385 44 521 227
Faks.: +385 44 521 231
El. paštas: ldesk-si@sk.tel.hr
<http://www.lda-sisak.hr>
<http://www.ldaonline.org>

Kontaktinis asmuo:
Tatjana Puškaric

Projektas buvo pradėtas 1998 m., siekiant sukurti tarpusavio supratimo, komunikacijos ir pasitikėjimo tinklus jauniems žmonėms iš skirtingų etninių mažumų iš penkių miestų, kurie vos prieš keletą metų dar buvo karo sukuryje, ir padaryti tai per vienerius metus, pradėdant nuo visiško nulio. Šio projekto metu buvo suburtos penkios jaunimo grupės (po vieną kiekviename iš regionų), atspindinčios etninių ir socialinių grupių įvairovę. Grupės buvo koordinuojamos per Jaunimo centrą Sisake, tačiau dirbo ir nepriklausomai. Veikla susidėjo iš bendro naujienlaiškio ruošimo, mokymų, vasaros stovyklų, kultūrinių renginių ir tarptautinių partnerystės mezgimo.

Organizatoriams atrodė, kad suformuluoto tikslo pasiekimas, atsižvelgiant į vietines aplinkybes, priklauso mokslinės fantastikos sričiai. Vien jau pradėti projektą buvo didžiulis iššūkis...

Norėjome surinkti jaunus žmones iš skirtingų etninių mažumų, pasklidusių po penkis mažus miestelius (kurie vos prieš keletą metų buvo karo sukuryje), ir sukurti tarpusavio supratimo, komunikacijos ir pasitikėjimo tinklą. Mes labai norėjome, kad jiems tai pavyktų, ir tikėjome, kad jauni žmonės gali būti taip reikiamu tiltu tarp priešiškių bendruomenių.

Projekto pradžioje visa tai atrodė kaip fantastinio filmo scenarijus. Po galybės oficialių prezentacijų ir dar daugiau derybų mums pagaliau pavyko pasiekti mūsų trokštamą grupę. Surinkome jaunus žmones iš mokyklų ir pradėjome dirbti su grupe, kurios nariai neturėjo jokios jaunimo darbo patirties (kadangi tuo metu tose vietovėse toks dalykas neegzistavo) ir kuriems trūko praktinių įgūdžių. Todėl pirmasis mūsų žingsnis buvo mokymų, užsiėmimų ir daugybės susitikimų organizavimas, telefoniniai skambučiai, pokalbiai dieną, pokalbiai naktį... kelionės ir pasivaikščiojimai. Po keleto mėnesių sukūrėme bendradarbiavimo ir komunikacijos sistemą. Kiekviena vietinė jaunimo grupė delegavo po savo atstovą – lyderį. Taigi, galiausiai pavyko pasiekti, kad komunikacija taptų efektyvesnė ir pigesnė... Užuo turėję kalbėti su 20 vieno miestelio žmoniu, mes galėjome paskambinti vienas.

Tuomet mūsų grupė, puikiai suvokdama savo vaidmenį ir misiją, praėjo organizuoti užsiėmimus, debatus, solidarumo akcijas, vasaros stovyklas, mokymų kursus, parodas, koncertus... Nebuvo lengva sekti idėjų srautus, tačiau niekas nenorėjo atmesti to, kas buvo pasiūlyta. Norėdami pasiekti platesnį ratą, atidarėme nedidelį Informacijos centrą, kur jauni žmonės galėjo nemokamai naudotis internetu, skaityti „europietiška“ literatūrą, europietiškus laikraščius ir, galų gale, gauti informacijos apie mūsų veiklą ir renginius bei mūsų bendraamžių renginius kitose Europos šalyse. Šioje vietoje gimė ir vienas didžiausių projekto pasisėkimų – naujienlaiškis. Leidžiamas palaikant bendrai dvasiai ir bendrumo jausmui, naujienlaiškis „Tockica“ („Punktelis“) greitai tapo komunikacijos, raiškos laisvės, apsikeitimų idėjomis bei projekto populiarinimo priemone.

Kuo daugiau dirbome, tuo daugiau ėmėsi atlikti pačios jaunimo grupės, ir tuo mažiau reikėjo daryti mums, vyresniesiems! Mes iš tiesų tapome komanda, kurioje visi gerbė vieni kitų idėjas (tai nereiškia, kad mes visuomet sutikdavome vieni su kitais! Tačiau pagarba ir pasitikėjimas iš tiesų buvo.).

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Taigi. Kaip tai vyko?

Pirmieji žingsniai ankstyviausiais etapais buvo skirti priartėti prie savo „objektų“ ir užmegzti komunikaciją bei pasitikėjimą. Nenorėjome pradėti nuo sudėtingų klausimų (tokių kaip etninė tolerancija, mažumų teisės, pasitikėjimo kūrimo), nors anksčiau ar vėliau norėjome prieiti ir juos! Mes norėjome prie jų prieiti koku nors subtilesniu būdu, parodydami, kaip sudėtingi klausimai ir jų alternatyvos sprendžiami praktiškai. Užuoat ėmę nedelsiant siekti savo aukštų tikslų, mes praėjome nuo klausimyno, kuris turėjo apimti visas įmanomas jaunimo interesų ir poreikių sritis. Gavus rezultatus paaiškėjo, kad jaunimas, nepaisant jų socialinės ar etninės kilmės, domisi tais pačiais dalykais (mūsų tai nenustebino, tačiau tai buvo geras argumentas tolimesnei veiklai). Nepaisant visų sukurtų tarpusavio skirtumų, visi norėjo, kad jiems būtų skaitomos paskaitos apie seksualumą ir narkotikų vartojimą bei daugiau muzikos ir linksmybių. Mes pasakėme, kokie jie yra panašūs, ir organizavome jiems visiems tuos pačius užsiėmimus – tuos, kurių jie patys norėjo. Tai iš tiesų sužadino jų smalsumą ir bendrumo jausmą. Pirmą kartą, priešingai nei tai, ką sakė jų tėvai, jie pamatė, kad nėra tokie skirtingi. Visą tą laiką mes stengėmės pasinaudoti radijo ir laikraščių kanalais mūsų veiklai išreklamuoti. Beveik kiekvieną dieną buvo spausdinamas nors vienas mus palaikantis arba atkreipiantis dėmesį į mūsų keliamų klausimų svarbą straipsnis. Padedant žiniasklaidai, mums pavyko sukurti bendrą „nematomą“ erdvę dar prieš tai, kai skirtingos grupės susitiko viena su kita.

Ilgainiui miestų merai taip pat suvokė rimtą mūsų darbo pobūdį ir suteikė mums patalpas veiklai. Tai buvo iš tiesų kažkas naujo. Atsidėkodami už tai, mes kiek galėjome stengėmės surasti rėmėjų, kurie davė mums kompiuterius. Turėdamos šį svarbų „įrankį“, mūsų „atskirtos“ grupės galėjo ruošti savo pačių medžiagą, plakatus ir lankstinukus savo bendraamžiams suburti. Šiame etape mes, organizatoriai, daug nebesikišome, tik atlikome logistines funkcijas, pavyzdžiui, pristatydavome popierių ir kljus. Visa kita darė patys jaunuoliai. Negaliu sakyti, kad visi dirbo vienodai – kai kurie iš tiesų buvo tinginiai, vieni buvo tylūs, kiti – triukšmingi, griežti ir užsispyrę. Tačiau labai svarbu buvo nepakeisti jų individualumo ir tapatybės, kadangi tai jiems buvo tekę daryti daugybę kartų dėl karo ir jo pasekmių. Jie man pasakojo, kiek kartų buvo buvę išduoti, ir žinojau, kad turime būti labai atsargūs.

Po keturių metų ir ilgo bei sunkaus darbo daug kas pasikeitė. Šiandieną regione jau yra pripažintų jaunimo lyderių, vadovujančių užsiėmimams ir kursams bei dirbančių kartu su kitais kasdienėje kovoje kuriant šviesesnę ir tolerantiškesnę visuomenę.

Klausimai apmąstymui

- Koncentruotis į grupę, tuo pat metu siekiant išplėsti projekto veiklos ratą.
- Atpažinti aplinką.
- Laikas ir kantrybė.
- Laipsniškas atsakomybės perdavimas.
- Vadovautis dalyvių interesais.
- Skirtingi požiūriai.
- Klausimai sprendžiami visais lygiais – merų ir studentų.
- Bendro projekto svarba.
- „Smalsumo žadinimas“.

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Konkrečių jaunimo iniciatyvų skatinimas pradedant vietas, baigiant Europos lygmeniu.

Luciole yra ne pelno siekianti organizacija, priklausanti skėtinei Manifeste ARA organizacijai, įsikūrusiai Bretanėje, Prancūzijoje. *Luciole* veikla yra paremta tuo, kad visiems žmonėms, ir ypač jauniems žmonėms, suteikiama galimybė atlikti aktyvų vaidmenį savo gyvenime ir aplinkoje.

Luciole šių tikslų siekia stengdamasi:

- remti projektus ir vietinius veikėjus, susijusius su jaunimu ir jaunimo darbuotojais, teikiant pagalbą patarimais ir mokymais;
- dalyvauti tyrimuose ir veikloje, susijusioje su neformaliu ugdymu ir tarpkultūriniu mokymusi.

Luciole – Manifeste ARA local network

Le Bois Grignon
56220 Malansac
France
Tel.: + 33 297 43 41 32

El. p.: luciole.ara@magos.com or:
michtolacarvane@yahoo.fr

www.chez.com/manifesteara/luciole

Kontaktinis asmuo: Denis Morel

Šios jaunimo iniciatyvos, kuri buvo pradėta įgyvendinti 1999 m., organizatoriams teko garbė stebėti vis augantį skaičių jaunų žmonių, kurie ėmėsi vystyti šią idėją ir ją įgyvendinti – iš pradžių vietas, o vėliau ir Europos lygmeniu. Projektas, pavadintas „Michto la Caravane“, šiuo metu yra įgyvendinamas kartu su partneriais Prancūzijoje, Čekijoje, Slovakijoje, Rumunijoje, Italijoje ir Portugalijoje, o jo tikslas – paskatinti jaunos žmones aktyviai dalyvauti vietos bendruomenėse.

Projektas prasidėjo nuo keturių jaunuolių (19-21 metų amžiaus), kurie užmezgė ryšį su Manifeste ARA skėtine organizacija. Nors tuo metu jie ar negalėjo suformuluoti konkrečių idėjų, nesunkiai buvo pasitebimas jų poreikis veikti, ką nors daryti ir, tam tikra prasme, „susikurti savo vietą“... Todėl pradėjau dirbti su jais ir padėti išgryninti idėjas, pradedant šį procesą nuo jų savivertės ištyrimo ir gabumų bei įgūdžių įvertinimo. Antras žingsnis buvo paskatinti juos sumąstyti, kaip jie galėtų panaudoti tuos savo gebėjimus.

Taip gimė projektas „Michto la Caravane“. 2000 m. vasarą grupė keliavo po Bretanę, dirbo su vietos žmonėmis, panaudodami gatvės meno ir ugdymo užsiėmimus tam, kad vaidintų, kad darytų kažką kartu...

Prieš projekto įgyvendinimą buvo keletas mėnesių išsamaus planavimo: reikėjo aplankyti skirtingas vietas ir pabandyti į projekto įgyvendinimą įtraukti vietos iniciatyvas, taip pat vyko mokymai apie darbo metodus, projektų valdymą ir socialinius santykius.

Šis noras ir pasiryžimas tęsti vis augo ir augo, ir 2001 m., man vis dar dirbant su jais, jie nusprendė imtis skleisti savo idėjas platesniame – Europos – kontekste. Po 5 mėnesių ir didžiulių pastangų ruošiant aplankus ir ieškant lėšų visais lygiais (nuo vietinio iki Europos), jie gavo paramą ir galėjo pradėti. Pasiruošimas apėmė susitikimus su partneriais iš skirtingų šalių, siekiant pasiruošti vietos lygmeniu prieš atvykstant „Michto la Caravane“. Tai labai svarbu, siekiant, kad jų atvykimas būtų platforma naujoms iniciatyvoms, o ne vien tik tai šou. „Michto“ yra tik pretekstas ugdyti socialinius ryšius vietos lygmeniu, skatinti vietos bendruomenių saviveiklos organizavimą. Turas bus pradėtas šią vasarą.

Luciole organizacija tvirtai remiasi tikėjimu, kad mokyti reikia aktyviai dalyvaujant, ir kad besimokančiųjų mokymosi patirtis turėtų būti glaudžiai susijusi su realia situacija ir aplinka, kurioje jie gyvena. Toliau pateikiamas Deniso aprašymas apie tai, kaip jis dirbo su jaunų žmonių grupe, ir kodėl jis nusprendė tai daryti.

Kaip jau sakiau, tai nėra „klasikinis“ mokymų apie pilietiškumą ar Europos pilietiškumo ugdymą pavyzdys. Tai daugiau veiksmu paremti mokymai. Šis projektas yra vienas iš mūsų veiklos principų pavyzdžių: mokymai turi vykti realioje aplinkoje, konkrečioje teritorijoje ir panaudojant dalyvaujančių žmonių idėjas. Todėl pagrindinis mūsų tikslas yra kelti žmonių – ypač jaunų žmonių – socialinį naudingumą, skatinti jų aktyvų dalyvavimą savoje aplinkoje (kuri gali būti suvokiama kaip kaimas, regionas, šalis, Europa, pasaulis...)

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Todėl man pradėjus dirbti su šia grupe iš pradžių buvo planuojama veikla vietiniu lygmeniu, kaip eksperimentas, su perspektyva vėliau išplėsti veiklą Europoje.

Remdamiesi veiksmu paremtų mokymų idėja, mes dirbome visais lygiais, siekdami ugdyti jaunuolių projektų valdymo ir administracinius įgūdžius, tarpkultūrinio mokymosi gebėjimus ir socialines pažiūras. Tam reikėjo dirbti su jais, remiantis neformalaus mokymo principu, individualiai ir grupėje.

Pirmiausia jie pradėjo vystyti projektą vietos lygmeniu. Tai sutapo su mūsų idėja skatinti jaunų žmonių įgalinimo procesą, skatinant juose troškimą aktyviai dalyvauti savo gyvenamojoje vietoje ir ugdant jų vertybes – kaip jie suvokia socialinius ryšius tarp žmonių – dalijantis savo gyvenimo koncepcijomis ir kovojant už jas. Tai yra ne kas kita, o pilietiškumo ugdymo procesas!

Galima suorganizuoti abstrakčius mokymus jaunimo darbuotojams šia tema, tačiau jie vis tiek bus ganėtinai nenatūralūs ir dirbtini, jei nebus susieti su jaunų žmonių tikrove, kurioje jiems tenka dirbti. Patekę į šią tikrovę, patenkate į kitą laiko dimensiją! Negalima kalbėti apie vienos savaitės mokymus, kadangi siekiant paskatinti pasitikėjimą ir įgalinti, reikia aptarti ir paliesti daugelį aspektų, kad galiausiai galėtumėte paleisti juos skristi vienus! Šiam tikslui reikia nuolatinio bendravimo, kuris tęstųsi mėnesius.

Tačiau vienas dalykas yra tiesa. Negalima kalbėti apie jaunų žmonių pilietiškumą, jei stengiamės tik įtraukti juos į jaunimo darbuotojo ar mokymų vadovo sukurtą projektą! Tai reiškia, kad reikia laiko ir kantrybės. Teigiama pusė yra tai, kad ugdydami jaunus žmones, savanorius, jūs ugdote ir kitus žmones – vietos socialinius veikėjus, kurie su jais bendrauja, bei kitus savanorius ir tų organizacijų narius. Šis veiksmu paremtų mokymų metodas paliečia daugybę žmonių!

Rezultatai

Manau, kad suteikus jauniems žmonėms galimybę paragauti tokios veiklos, galimybę pasiekti ką nors sau patiems ir savo bendruomenėms savo pačių iniciatyva, jie tai norės daryti vėl ir vėl. Tai nutiko 2000 m. su „Michto“. Dabar (2002 m. vasarą) Prancūzijoje yra 50 jaunų suaugusių žmonių (nuo 18 iki 30 metų), kurie jau keletą metų dalyvauja šiame procese, ir kurie netrukus ruošiasi išvykti kartu su karavanu.

Klausimai apmąstymui

- Skatinti reaguojančias į aplinką ir asmenišką metodikas.
- Derinti procesą su laukiamais mokymosi rezultatais.
- Dirbti kartu, o ne primetinėti.
- Natūralus žengimas į priekį – lankstumas.
- Duoti laiko tobulėti.
- Daug mažų žingsnelių padės toli nueiti.

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Bendra Europa? – jaunimo perspektyva

OBESSU (*Organizing Bureau of
European School Student Unions*)

OBESSU yra Europos nacionalinių moksleivių organizacijų platforma. Ji buvo įkurta 1975 m. Dubline ir šiuo metu turi 24 narys 20-yje šalių, taip pat kontaktinių ir stebėtojo statusą turinčių organizacijų dar dešimtyje šalių. OBESSU atstovauja moksleivių interesus ir organizuoja seminarus savo nariams, kuriuose šie keičiasi patirtimi ir kuria bendrą politiką (mokykliniam) ugdymui Europos lygmeniu. Šis projektas buvo įgyvendinamas bendradarbiaujant dviem partneriams: Vokietijos fondui „Friedrich Ebert Stiftung (FES)“ ir federacinei moksleivių organizacijai „Bundeschülerinnenvertretung BSV“.

Westermarkt 2 5th floor
1016 DK Amsterdam
The Netherlands
Tel.: +31.20.6234713
Faks.: +31.20.6255814
obessu@obessu.org
www.obessu.org

Kontaktinis asmuo: Sinziana Radu

2001 m. liepą Berlyne vyko seminaras apie migraciją ir formalų mokymąsi

Iš viso seminare dalyvavo 30 jaunuolių, kurių amžius – nuo 16 iki 24 metų. Buvo svarbu, jog dalyvautų tiek Europos Sąjungoje gyvenantys, tiek ir kitų Europos šalių jaunuoliai. Mūsų organizuotomis diskusijomis buvo siekiama palyginti su migracija susijusias problemas ES ir ne ES šalyse. Be to, buvo svarbu užtikrinti, kad visi dalyviai būtų moksleivių organizacijos atstovai.

Tarptautinio seminaro tikslas buvo apžvelgti, kokios dabartinės migracijos Europoje tendencijos ir kokį poveikį migracija turi formaliam ugdymui ir mokymosi procesams. Mes aptarėme Europos integracijos procesą – ar tai yra kažkas, ko mes, kaip moksleiviai, norime, ir, jeigu taip, kaip jis turėtų atrodyti. Stengėmės išsiaiškinti, kokį vaidmenį moksleiviai ir organizacijos atlieka integracijos procese. Stengėmės išsiaiškinti, kas slypi už tokių sąvokų kaip „Europos idėja“, „Europos kultūra“ ir „tvirtovė Europa“, ką jos mums reiškia. Klausėme, ką mes turime omenyje, sakydami Europos kultūra ar tapatybė. Ar tai geografinis terminas? Ar istorinė idėja? Iš kur ji kyla? Kaip galime nustatyti, kas tarp mūsų yra bendra? Ką Europa reiškia jauniems žmonėms?

Toliau nagrinėjome, kaip migracija veikia Berlyną (kur susitikimas buvo organizuotas), taip pat rasizmo ir ksenofobijos fenomenus, kurie gana dažnai yra susiję su migracija mokyklose ir politika. Mums migracija tiesiogiai siejasi su pilietiškumu, kadangi, kaip imigrantas, žmogus dažnai neturi tų pačių teisių kaip kiti tos šalies piliečiai. Tačiau, nepaisant to, jis turi laikytis tų pačių įstatymų, mokėti tuos pačius mokesčius ir visais kitais būdais prisitaikyti prie naujos gyvenamosios vietos. Tačiau migracija keičia ne tik imigranto gyvenimą – ji gali pakeisti gyvenimus ir jo ar jos klasiokų, kuriems suteikiama galimybė daug ko išmokti iš kitokios kilmės žmonių.

Mes pasitelkėme dalyvavimą skatinančius metodus: plenarinius debatus, darbą grupėse, teatro užsiėmimus, diskusijas su ekspertais ir jų paskaitas, taip pat tiesioginį dalinimąsi patirtimi, dalyviams skaitant pranešimus apie esamą situaciją ir jų atliktus darbus savo šalyse. Ekspertai buvo atrinkti ne tik pagal jų profesines įžvalgas, bet ir pagal tai, kaip jie sugeba jas pristatyti ir įtraukti dalyvius. Darbo grupės buvo labai skirtingos skirtingose programos dalyse, joms visuomet vadovavo ir teikė ataskaitas apie jų darbą vienas iš dalyvių. Kai kurioms darbo grupėms komanda nebuvo iš anksto paruošusi diskusijos temų: jie laukė pirmų diskusijų rezultatų ir leido dalyviams patiems nuspręsti, kokiomis temomis jie norėtų diskutuoti.

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

OBESSU darbo tikslas yra skatinti aktyvų dalyvavimą ir Europos pilietiškumą

OBESSU siekia padaryti moksleivius aktyviais Europos piliečiais. Kiekviename seminare siekiame pabrėžti ypatingą Europos bendradarbiavimo vertę. Mes aiškiname Europos institucijų darbo principus ir susijusius Europos Komisijos ir Europos Tarybos dokumentus. Kasdieniu savo darbu bandome įtakoti šių institucijų darbą ir suteikti moksleiviams balsą Europos lygmeniu.

Beveik visas mūsų darbas paremtas idėja, kad per aktyvų dalyvavimą mokykloje žmonės gali tapti aktyviais piliečiais – o to mes iš moksleivių ir norime, arba, dar tiksliau, mes norime, kad moksleiviai turėtų galimybę būti aktyvūs, ir tikimės, kad skatiname juos būti aktyvius. Aktyvus dalyvavimas yra ne tik labiausiai praturtinantis būdas sukurti konferencijos programą, ir, daugeliu atvejų, geriausias mokymosi būdas individui – jis yra svarbi aktyvaus piliečio dalyvavimo visuomenėje idėjų dalis. Metodologija iš dalies remiasi tuo, jog dalyviai jaučia, kad jų dalyvavimas yra vertinamas, naudingas ir reikalingas. Vienas iš pagrindinių aspektų yra ir tai, kad dažnai priklauso nuo metodų, o ne nuo turinio, ar žmogus yra aktyvus – todėl tokius klausimus nagrinėjančiame projekte labai svarbu yra pasirinkti dalyvavimą skatinančius metodus.

Žinoma, aktyvus dalyvavimas nereiškia Europos institucijų ir sprendimų priėmimo procesų išmanymo. Priešingai: mūsų manymu, demokratija mokykloje yra labai svarbi demokratinio pilietiškumo dalis. Demokratijos negalima mokyti vien remiantis teorija: ji turi būti taikoma jau ankstyviausiose stadijose. Kadangi jauni žmonės negali balsuoti realiuose (nacionaliniuose, regioniniuose ar vietos) rinkimuose, apie savo teises jie turi išmokyti mokykloje. Dažniausiai mokykla yra pirmoji valstybės institucija, su kuria jiems tenka susidurti savo gyvenime, ir jeigu jie čia išmoks, kad jų indėlis yra vertinamas, kad jų dalyvavimas yra laukiamas, jie ir vėliau norės aktyviai dalyvauti visuomenėje. Todėl OBESSU padeda sukurti moksleivių struktūras mokyklose, kuriose jos dar neegzistuoja, ir remia savo narių kovą už moksleivių teises ir demokratiją mokykloje.

Kalbant apie Europos pilietiškumą, OBESSU ir jos narės reikalauja, kad kiekvienos mokyklos mokiniams būtų suteikta galimybė išvykti į užsienį (ilgi arba trumpalaikiai mainai) nors kartą per mokymo metus. Per mainus ir užsienio kalbų mokymąsi gali būti sukurtas priklausomybės Europai ir Europos tapatybei jausmas. Norime, kad Europa būtų neatskiriama visų disciplinų, susijusių su visuomene, istorija, filosofija ir kitų tema. Dirbdami su savo organizacijomis narėmis ir jų nariais, norime parodyti, kad Europa – tai ne tik Europos institucijos, bendra valiuta ES valstybėse ar bendra rinka ES erdvėje. Europa yra kažkas tokio, kas yra neatskiriama daugelio gyvenimo aspektų dalis ir vaidina svarbų vaidmenį mūsų ateičiai.

Klausimai apmąstymui

- Demokratijos išmokyti negalima – jos išmokyti turi pats žmogus per praktiką.
- Kokia reikalinga mokymosi aplinka, kad galima būtų „išmokyti demokratijos“?
- Kaip parinkti dalyvius – kokie veiksniai turi būti apsvarstyti?
- Kaip dirbti su jau veikiančiomis institucijomis?
- Kaip suderinti žinias ir supratimą su veiksmais ir idėjų bei nuomonių vystymu?

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Futbolo vasaros mokykla

Open Fun Football Schools

Atvirų linksmyų futbolo mokyklų organizacija buvusios Jugoslavijos respublikoje Makedonijoje pradėjo veikti 2000 m. Ji yra remiama Danijos futbolo asociacijos, o šių futbolo mokyklų tikslas, pasinaudojant dalyvavimu sporte, padėti peržengti etninius ir socialinius barjerus ir siekti geresnio ir demokratiškesnio tarpusavio supratimo visuomenėje. 1998 m. įkurta Bosnijoje ir Hercegovinoje, organizacija praplėtė savo veiklą, ir dabar veikia Makedonijoje, Serbijoje, Juodkalnijoje ir Kosove. Organizacija veikia įvairiais lygmenimis – dirbama su vaikais, jaunais žmonėmis, mokytojais ir jaunimo darbuotojais – ir jos užsiėmimų ratas yra labai platus. Iki šiol daugiau nei 40 tūkst. žmonių yra kažkuriuo metu dalyvavę jos veikloje ar mokymuose.

<http://www.openfunfootballschoools.org.mk/>

http://www.play-the-game.org/speeches/culture/football_schools.html

<http://www.uefa.com/uefa/News/Kind=524288/newsId=11058.html>

Futbolo vasaros stovyklos yra svarbi sudedamoji organizacijos darbo dalis. Tačiau jos yra tik vienas iš daugelio plataus spektro programos, kurios tikslas – įveikti socialines įtampas labai konkrečiame pokario santykių tarp skirtingų etninių grupių regione kontekste, sudedamoji dalis. Toliau organizatoriai aptaria, kaip jų strategija siekia pagerinti vietos situaciją.

Kontekstas, kuriame tenka dirbti Atvirų linksmyų futbolo mokyklų organizacijai, paprastai būna nepalankus bendradarbiavimo atžvilgiu. Pavyzdžiui, labai nedaugelis mokyklų vadovaujami tarpetniniais principais. Panašiai ir daugelis institucijų – nuo politinių partijų iki sporto klubų – yra susiskirstę pagal etninę kilmę. Daug jaunų žmonių regione auga ir formuojasi nežinodami, kad šalia jų gyvena kiti žmonės. Ši situacija ateityje atneš labai daug problemų, jeigu nebus suteikta galimybių įveikti šį etninį susiskirstymą.

Mesti iššūkį barjerams ir kliūtims šiame kontekste yra pagrindinė Atvirų linksmyų futbolo mokyklų organizacijos misija. Mūsų programa yra:

- priemonė, padedanti suburti mokytojus, lyderius, mokymų vadovus ir vaikus iš skirtingų etninių ir socialinių grupių žaisti kartu, taip peržengiant egzistuojančius pasidalijimus ir skatinant socialinį glaudumą;
- projektas, skatinantis demokratinis pedagogikos principus, kurie leidžia vaikams pajusti draugiškumo, bendradarbiavimo, tarpusavio supratimo ir visiems prieinamo sporto principus;
- kvalifikacijos kėlimo priemonė šimtams mūsų projekte dalyvaujančių pradinių klasių mokytojų ir treneriams iš futbolo klubų.

2001 m. sezono Atvirų linksmyų futbolo mokyklų veikla buvo įgyvendinama pagal regioninę strategiją, nukreiptą į tarptautinį bendradarbiavimą (tarp skirtingų šalių) ir tarpgrupinį bendradarbiavimą (tarp skirtingų gyventojų grupių – dažniausiai nusiteikusių priešiška viena kitos atžvilgiu – toje pačioje šalyje). Dėl šios priežasties buvo labai svarbu užtikrinti, kad visuose dešimt vadovams, mokymų vadovams ir treneriams skirtų seminarų dalyvautų proporcingas skaičius dalyvių iš Bosnijos ir Hercegovinos, Makedonijos, Serbijos ir Juodkalnijos, ir kad seminarai būtų tolygiai paskirstyti po projekte dalyvaujančias šalis. Panašiai ir visos 45 Atviros linksmosios futbolo mokyklos buvo organizuojamos vadovaujantis „broliško miestų principu“, pagal kurį klubai, vadovai ir treneriai iš mažiausiai dviejų savivaldybių, atstovaujančių skirtingas gyventojų grupes (kurių santykiai yra priešiški) bendrai organizuoja Atvirą linksmają futbolo mokyklą.

Šiame kontekste, mūsų manymu, labai svarbu pabrėžti, kad mums sėkmingai pavyko įgyvendinti keturis regioninius seminarus mokymų vadovams, vadovams ir treneriams Makedonijoje, kuriuose dalyvavo žmonės iš visų aukščiau paminėtų šalių. Taip pat mums pavyko suorganizuoti 14 Atvirų linksmyų futbolo mokyklų pačiame karo / krizės įkarštyje. Visos mokyklos buvo surengtos remiantis mūsų socialiniais ir tarpetniniais principais, net jei tikrai ne visuomet pavykdavo surasti užsiėmimams reikalingą skaičių vaikų iš Makedonijos ir Albanijos. Broliško miestų principas buvo puikiai pritaikytas Bosnijoje ir Hercegovinoje bei Juodkalnijoje.

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Futbolo vasaros stovyklos yra savaitės trukmės programos, kuriose dalyvauja 8-14 metų amžiaus vaikai. Sukurta atviro dalyvavimo, nepriklausomai nuo etninės kilmės, socialinės padėties ar sugebėjimų, sistema, ir didelis dėmesys skiriamas per žaidimą mesti iššūkį visuomenės susiskirstymui.

Vaikai žaidžia vienoje komandoje, nekreipiant dėmesio į jų lyties, gebėjimų ar kokius kitokius skirtumus. Svarbiausia idėja, kad dalyvavimas visiems turi būti linksmas užsiėmimas. Žaidimai ir pratimai sukurti taip, kad žmonėms vis sektųsi. Visos savaitės metu dalyviai gyvena vien futbolu. Tačiau ji skirta ne tam, kad ugdytų talentingus žaidėjus, bet tam, kad suteiktų jiems malonų ir turiningą patyrimą. Pasinaudodamos žaidimu kamuoliu ir „žaismingu sportu“, futbolo mokyklos siekia paveikti žmones fiziškai ir psichologiškai, padėti jiems peržengti daugybę nematomų fronto linijų, kurios dalija šalį į skirtingas stovyklas.

Tokio sportinio užsiėmimo tikslas - suburti kartu žmones iš skirtingų gyventojų grupių, tarp kurių santykiai yra priešiški, ir dirbti su jais, siekiant sukurti erdvę, kurioje jie galėtų susitikti, diskutuoti ir dalinti džiaugsmu. Platesnis tikslas, savo ruožtu, yra siekti, kad šie procesai stimuliuotų pasitikėjimo kūrimą ir pabėgėlių bei mažumų integraciją.

Klausimai apmąstymui

- Kaip suburti kartu žmonių grupes ar individus, kurie paprastai nebendruoja tarpusavyje?
- Kaip įveikti juos skiriančius barjerus?
- Dirbti skirtingais lygiais tuo pačiu metu.
- Dalyvių atranka.
- Kaip sukurti bendrumą, kai skirtumai yra neįveikiami?
- Kaip linksmybes panaudoti kaip rimtą mokymosi priemonę?
- Nespręsti klausimų kognityviai iš pat pradžių.
- Kaip sukurti nekonkurencinę ir lygybę paremtą atmosferą?

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Filosofijos studijos	<i>The Centre for Knowledge Science and Society</i>
Centras skatina pragmatines ir mokslines žmogaus ir žinojimo sąveikos bei santykio tarp žmogaus ir daiktų studijas. Tai grupė akademikų, atstovaujančių įvairias Universiteto fakultetų tyrimų sritis. Šalia aktyvios tyrimų programos, Centras kuruoja Filosofijos bakalauro ir magistro studijų programas ir Filosofinių žinojimo ir žmogaus domėjimosi sričių studijų programą. Remiantis novatorišku, projektais paremtu dėstymu ir mokymu, studentai skatinami aktyviai dalyvauti siekiant išsiaiškinti juos supančio pasaulio – visuomenės ir jos socioistorinių pagrindų – prasmę.	University of Newcastle Herschel Building Newcastle upon Tyne NE1 7RU England Tel.: +44 191 222 7302 Faks.: +44 191 222 7361 http://www.phil.ncl.ac.uk/ <i>Kontaktinis asmuo:</i> Professor Milan Jaros

Hana Perkins, bakalauro studijų studentė, praėjusių metų projektą paskyrė išsiaiškinti, kokios yra tiesos ir žinojimo sampratos ir jų santykis su laiku. Konceptualinį savo supratimą ji pritaikė švietimo srityje, užduodama tokius klausimus: „kaip mokytojas gali pristatyti tiesą?“, „kaip galima jaunas žmones mokyti mąstyti?“, „kodėl mes iš viso mokome žmones?“. Hanos mokymosi procesai ir jų rezultatai iliustruoja moralinį pilietiškumo ugdymo veidą, kuris yra žinojimo ir visuomenės mokslų centro mokymo ir tyrimų pagrindas.

Vykdydama savo projektą, Hana išsiugdė savo požiūrį ir savitą mąstymo būdą. Toliau ji pasakoja, kaip kurso struktūra ir mokymosi procesas padėjo jai tai padaryti.

Mokydamasi mokykloje aš neinvestavau daugelio dalykų. Šis kursas mane pakeitė. Dabar aš į daiktus galiu žiūrėti kaip į tekstus ir matyti tai, apie ką anksčiau nė nebūčiau pagalvojusi.

Šis kursas labai padeda atrasti vietą, kurioje norėtum būti. Tai tikriausiai yra vienas iš laisviausių kursų visais įmanomais atžvilgiais. Gali daryti ką nori ir tyrinėti ką nori – kas tik tave domina. Dirbti tenka iš tiesų daug, todėl daug geriau, jei darai tai, kas tave domina. Tai man labai padėjo suvokti, kad aš noriu mokytis. Kursas suteikia laisvę būti tuo, kuo tu nori būti. Kai kuriems tai gali pasirodyti sunku, tačiau tu tikrai galima pasinaudoti. Asmeninės diskusijos su kuratoriumi apie mano darbą mane tikrai įkvėpė, ir tikrai nuostabu, kad jam pavyko atrinkti tai, kas mane galėtų sudominti ir padėti man sutelkti dėmesį į svarbiausius dalykus. Iš pradžių šis procesas mane baugino, tačiau manau, kad įgyvendinus praeitų metų savo pačios projektą, jaučiuosi tam pasiruošusi.

Dabar esu kur kas labiau susikoncentravusi – man teko pereiti tiek daug idėjų ir apmąstymų. Be to, manau, kad esu vienas iš labiausiai organizuotų žmonių iš visų savo pažįstamų. Tai buvo tiesiog neišvengiama, dirbant su tokiais dideliais projektais ir nesibaigiančiais terminais mėnesis po mėnesio. Dar vienas dalykas: mano draugai man sako, kad aš pradėjau labai racionaliai mąstyti – kad galiu įžvelgti kitą reikalo pusę ir mąstyti aiškiai. To aš išmokau šiame kurse. Manau, kad tai yra neblogos savybės, ir jos padės man mokant kitus.

Pagrindiniai klausimai, kuriuos norėjau paliesti savo projekte, buvo: „ar įmanomas nuo laiko nepriklausantis žinojimas?“ Paskui: kaip mokytojas gali pristatyti tiesą (jei ta tiesa ateityje gali nebebūti tiesa)? Ieškodama atsakymų į šiuos klausimus, aš pasitelkiau šiuolaikinių mąstytojų, tokių kaip Michelis Foucault, koncepcijas, nagrinėjančias žinojimo kitimą laike. Tuomet man iškilo dar vienas klausimas: kodėl mes iš viso mokome žmones? Klausiau savęs: ar tam, kad jie būtų savarankiški ir atliktų ką nors originalaus? Ar tai yra socialinės kontrolės priemonė?

Tam tikra prasme mano nuomonė yra pesimistinė. Tačiau manau, kad, turėdama šiuos klausimus savo galvoje, galėčiau būti moderni mokytoja. Manau, kad vaikai turėtų žinoti, kaip kvestionuoti ir kritiškai mąstyti.

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Filosofinių studijų programoje projektai naudojami kaip aktyvaus dalyvavimo priemonė, leidžianti studentams prisiimti atsakomybę už save ir savo mokymosi procesą ir išsiugdyti kitus aktyviam pilietiškumui reikalingus įgūdžius.

Mūsų Filosofinių studijų programa visų pirma yra apie tai, kaip reikia galvoti: kaip susigaudyti informacijos srautuose, su kuriais mums tenka susidurti kiekvieną dieną, kaip susikurti racionalų tapatybės pagrindą. Tai pasiekama tyrinėjant įspūdingiausius žmogaus minties pasiekimus. Jie nėra nagrinėjami atskirai nuo kitų akademinų disciplinų, bet kultūrinių praktikų kontekste. Šia prieiga, derinama su stiprių projektų komponentu, siekiama ugdyti studento gebėjimą atskirti žinias nuo nuomonės realaus gyvenimo kontekstuose bei jo ar jos gebėjimą komunikuoti su kitais.

Per trejus studijų metus studentams palaipsniui suteikiama vis didesnė laisvė ir atsakomybė. Paskutiniaisiais studijų metais jie dirba didelio masto projekte, kuris leidžia jiems apjungti į visumą savo konceptualinį supratimą ir įsitikinimus bei realaus gyvenimo situacijas ar kontekstą. Tai labai svarbus gebėjimas aktyviam pilietiškumui ugdyti. Aktyvus mokymosi proceso, paremto individualiais projektais, pobūdis leidžia ugdyti gebėjimą pačiam nusistatyti kryptį ir planuoti savo laiką ir pastangas. Kurso metu studentai išsiugdo bendro pobūdžio įgūdžius, kaip, pavyzdžiui, gebėjimą mąstyti aiškiai ir racionaliai, perdirbti informaciją ir nustatyti ryšius, projektinis darbas įkvepia originalumo ir išradingumo, kuri leidžia studentams dirbti nevaržomiems bet kokių kuratoriaus supratimo ar nuomonės nustatytų apribojimų. Be to, per darbą su projektais pagilinamos ir suasmeninamos žinios apie valdžią ir institucines struktūras, įgytos dėstomuose kursuose.

Darbas su projektais suteikia galimybę kuratoriams ir dėstytojams sutelkti visą dėmesį į individus, specifinius jų poreikius ir interesus bei reaguoti į juos ir kontekstą, kuriame jie dirba. Toks darbo pobūdis palieka vietos lankstumui ne tik temų, bet ir darbo stiliaus pasirinkime. Labai svarbu yra tai, kad nors didelė dalis darbo yra atliekama individualiu lygiu, studentai skatinami pristatyti neformaliai savo idėjas kitiems seminaruose ar per formalias prezentacijas, taip ugdant jų gebėjimą komunikuoti savo mintis ir supratimą.

Klausimai apmąstymui

- Kaip galima paskatinti „kvestionavimą“ formalioje ir neformalioje mokymosi aplinkoje?
- Kaip galima paskatinti jaunas žmones kvestionuoti savo aplinką ir gaunamą informaciją?
- Palaipsniui didėjanti atsakomybė.
- Lankstūs darbo metodai ir dėmesys individui.
- Suteikti žmonėms pasitikėjimo savimi prisiimti atsakomybę ir priimti sprendimus.
- Idėjų raiška ir vystymas.
- Kaip galima padėti žmonėms susieti tai, ką jie daro, su platesniu vaizdu?
- Derinti informaciją ir žinias su gebėjimais ir įgūdžiais.
- Ugdyti vertybes remiantis žiniomis ir mąstymu.

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomas
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomas
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Europos mainų klubas

Francas + Nancy

Francas + Nancy yra jaunimo ir bendruomenės ugdymo asociacija, įsikūrusi menkai išsivysčiusioje Nancy apskrityje. Ji siūlo laisvalaikio veiklą bei paramą mokantis. Ji priklauso žinomai nacionalinio lygio organizacijai, o Nancy dirba 7 darbuotojai ir tuzinas pasišventusių savanorių. Mainų klubas bendradarbiavo su *Rencontres Fraco-Roumaines*, nedidele savanoriška organizacija, kuri siekia skatinti bendradarbiavimą tarp Prancūzijos ir Rumunijos, taip pat su keletu mokyklų Galatyje, Rumunijoje.

11, rue Laurent Bonnevey
54 100 Nancy
France

Tel.: +33 3 83 96 15 80
Faks.: +33 3 83 98 69 14

Europos mainų klubas gimė iš plėtos ir mainų projektų bei bendradarbiavimo, prasidėjusio 1997 m. Iki šios dienos buvo įgyvendinti trys mainų projektai, kartu su plačiu spektru užsiėmimų vietinėms Nancy ir Galatį bendruomenėms įtraukti. Šiais projektais taip pat buvo suteikta galimybė pasireikšti *animateurs*¹. Veiklos tikslas buvo sukurti galimybes mažiau galimybių turinčiam jaunimui dalyvauti kultūrinėje veikloje ir susipažinti su Europos dimensija.

Nors tam tikromis akimirkomis Europos pilietiškumo ugdymo programos turinys buvo atvirai išreikštas kai kuriuose Europos mainų klubo užsiėmimuose, jis kur kas ryškiau ir nuosekliau išdėstytas organizacijos tiksluose ir veiklos metuose, net tuomet, kad jis nėra nurodomas tarp konkrečių uždavinių.

Projektas vystėsi keletu krypčių, kurių ne visos buvo numatytos iš pat pradžių. Geriausias būdas tai suvokti yra iširti procesą, kaip tai atsitiko.

Bendradarbiavimo idėja kilo neformalioje diskusijoje tarp dviejų asmenų. Tai atsitiko, kai *Francas + Nancy* ieškojo, kaip praplėsti tarpkultūrinį savo darbą ir rado vieną mokyklą Galatyje, kurioje buvo įkurtas prancūzų klubas, ir kuri palankiai žiūrėjo į galimybę praplėsti prancūzų kalbos ir kultūros žinias. Jaunimas pradėjo susirašinėti. Mainų idėja kilo iš vis didėjančio jų noro pamatyti tuos, su kuriais jie susirašinėjo.

Dėl ribotos galimybės gauti finansavimą buvo nuspręsta pirmus mainus organizuoti Rumunijoje. Tačiau toliau galima buvo planuoti atsakomąjį vizitą kitais metais.

Ruošiantis pirmajam vizitui reikėjo sužinoti daugiau apie kitą šalį: jos istoriją, kultūrą ir socialines realijas. Prancūzijoje teko ne tik šviesti jaunimą, bet ir įveikti jaunuolių šeimų nuogąstavimus dėl vaikų siuntimo į šalį, kuri daugiau mažiau buvo tapatinama su Jugoslavija, tai yra – karu. Po šio vizito, kurio metu jie buvo apsisotę šeimose ir praleido dalį laiko su savo mainų partneriais užmiestyje ir prie jūros, jaunuoliai iš Prancūzijos paruošė parodą ir savo patyrimų dienoraštį. Tuo metu ir buvo įkurtas Europos mainų klubas, kurio tikslas – įgyvendinti mainus ir švietimo projektus, skirtus aktyviai ugdyti Europos pilietiškumą. Būsimos organizacijos kryptis buvo paremta pirmojo vizito metu įgyta patirtimi.

Siekiant patenkinti grupės iš Prancūzijos interesus ir, galiausiai, įgyvendinti projekto finansuotojų reikalavimus, 1999 m. suorganizuoti mainai turėjo aiškia temą ir kur kas labiau struktūrizuotus užsiėmimus. Per tą jaudinantį laikotarpį, kai jaunuoliai dirbo abejose šalyse ir keliavo tarp Prancūzijos ir Rumunijos, jie, dirbdami su patyrusiais profesionalais, turėjo galimybę pasimokyti žiniasklaidos metodiką ir pritaikyti jas praktiškai. Daug pastangų buvo dedama siekiant įtraukti vietines bendruomenes. Tai iš dalies pavyko pasiekti vizitų metu apgyvendinant jaunuolius vietinėse šeimose bei Nancy surengtomis prezentacija ir paroda, organizuotomis vizitams pasibaigus. Rumunijos bendruomenėje buvo surengta papildoma programa mokymų darbuotojams, kurioje dalyvavo 120 vaikų ir jaunuolių, ir kuri buvo įgyvendinta bendromis savanorių iš Prancūzijos ir Rumunijos jėgomis bei truko mėnesį. Nepaisant labai riboto finansavimo, šis projektas rėmėsi vietiniais ištekliais – tuo, ką dalyviai ir jų šeimos galėjo pasiūlyti – ir padėjo įtraukti bendruomenę į socialinius debatus.

Pačiuose mainuose Europos pilietiškumo klausimai buvo sprendžiami keliais aspektais:

- mokymas apie Europos ir nacionalines institucijas;
- aktyvus jaunų žmonių dalyvavimas kelionėje, kupinoje atradimų, naudojantis žiniasklaidos pagalba;
- atradimų pristatymas vietinėms bendruomenėms;
- aplinkinių dalyvavimas ruošiantis ir įgyvendinant projektą;
- geografinis Europos pažinimas per keliones sausuma.

¹ „animateur“ prancūziškai reiškia tam tikrą profesiją. Tai yra žmonės, kurie dirba su vaikais ar jaunuoliais, organizuodami jiems laisvalaikio ir / ar ugdymo užsiėmimus, pavyzdžiui, meno, sporto ar rankdarbių būrelius. Angliškai *animateur* dažniausiai verčiamas kaip „jaunimo darbuotojas“.

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Ne viskas yra taip, kaip atrodo...

Mainų programos organizatoriams, nepaisant visuotinės sėkmės, teko įveikti gana nemažus barjerus. Tai privedė prie to, kad teko atsisakyti bendradarbiavimo su viena iš organizacijų. Pagrindinė problema, kurią aptarsime čia pat, buvo nuomonių dėl mainų motyvacijos, ir tuo pačiu – tikslų, skirtumai. To atvejo tyrimas gali suteikti įžvalgų apie svarbius veiksnius, kurių neturėtumėme pamiršti, siekdami įgyvendinti projektus.

Francas + Nancy organizacijai labai svarbus mainų tikslas buvo užtikrinti atvirą dalyvavimą ir užtikrinti, kad dalyvių parinkimas nepriklaustų nuo finansinių galimybių. Be to, aktyvus jaunų žmonių dalyvavimas vystant ugdomąjį mainų aspektą buvo svarbus pilietiškumui ugdyti. Vienam iš partnerių Rumunijoje šiuos tikslus užgožė nekantravimas dėl galimybės apsilankyti Vakarų Europoje – tokią tendenciją paskatino sociopolitinė situacija ir sunkumai, su kuriais pastaruoju metu rumunams tenka susidurti norint keliauti. *Francas + Nancy* iškeltus tikslus jie priėmė kaip sąlygas, kurias reikia patenkinti, kad galėtų keliauti, o ne kaip esmines vertybes. Tai sukėlė ginčus dėl dalyvių parinkimo ir požiūrio į darbą, ir galiausiai padarė galą bendradarbiavimui.

2000 m. *Francas + Nancy* buvo pradėtas vykdyti organizacinis restruktūrizavimas, kuris buvo baigtas 2002 m. Per šį laikotarpį, bendradarbiaujant su keletu nevyriausybinų organizacijų, institucijų ir jaunų žmonių iš vietinės bendruomenės, buvo suorganizuota interaktyvi paroda apie eurą ir Europą. Tai leido organizacijai tęsti darbą, siekiant priartinti šį regioną prie Europos. 2002 m. rudenį Europos mainų klubas vėl pradėjo savo veiklą su naujomis perspektyvomis.

Klausimai apmąstymui

- Ar jūsų idėja paremta dalyvių grupės poreikiais ir interesais? Ar ji yra daugiau nei asmeninis susidomėjimas?
- Leidimas dalykams vystytis pagal dalyvių interesus gali padidinti pasisekimo galimybes. Pamažytite, kaip nesudėtingais užsiėmimais galėtumėte pristatyti didesnius ir sudėtingesnius projektus.
- Pagalvokite, kas galėtų riboti jūsų projekto sėkmę? Kokį poveikį gali turėti šie išoriniai faktoriai? Ar galite išlaikyti projekto esmę? Jei ne, ar verta tęsti?
- Kaip galite įvertinti situaciją ir dirbti su žmonėmis tokiais, kokie jie yra, o ne tokiais, kokie jūs norėtumėte, kad jie būtų?
- Pamažytite, kaip galite užtikrinti, kad jūsų projektas vystytųsi pagal naujas žinias ir dalyvių poreikius bei interesus?
- Partnerių pasirinkimas: Ar jie turi tas pačias vertybes? Ar tai svarbu?

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomas
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Jaunimo įgalinimo projektas

„Sunflower“ („Saulėgraža“), arba Savanoriškas paramos visuomenei centras, yra Kroatijos nevyriausybinių, ne pelno siekianti organizacija, įkurta 1992 m. kaip atsakas į psichosocialinius karo paveiktos visuomenės poreikius. „Sunflower“ vykdo programas 6 Kroatijos regionuose, kurių centrai yra šie miestai: Zagrebas, Varazdinas, Pula, Kninas, Topusko ir Petrinja.

„Sunflower“ yra atsidavusi demokratijos kūrimo, piliečių dalyvavimo ir įgalinimo, bendruomenės vystymo, savanorystės ir altruizmo, bendros atsakomybės, lygių galimybių ir visų dalyvavimo nepaisant lytinių, religinių ar nacionalinių skirtumų, idėjoms. Ji siekia šių tikslų per daugybę įvairių socialinių projektų, iš kurių vienas yra jaunimo įgalinimo projektas.

Sucokret – Centar za humanitarni rad

Avenija Dubrovnik 10
10 000 Zagreb
Croatia

Tel.: +385 1 6556 425
Faks.: +385 1 6551 715
Email: Zagreb@suncokret.hr
<http://www.suncokret.hr>

Kontaktinis asmuo: Vesna Kajis

2001 m. keturi patyrę jaunimo darbuotojai subūrė 60 jaunuolių, kurių amžius 16-23 metai, ir kurių tarpe daugiausia moksleiviai ir universiteto studentai, dalyvauti 9 mėnesių trukmės neformalaus ugdymo užsiėmimuose. Tikslas buvo išugdyti dinamiškų ir informuotų piliečių komandą, kurie vėliau taps jaunimo vadovais ir dalinsis savo žiniomis ir patirtimi su kitais jaunuoliais. Uždaviniai: išmokti apie globalinę tarpusavio priklausomybę, išugdyti lyderiavimo įgūdžius ir pasitikėjimą savimi, suplanuoti ir įgyvendinti socialines akcijas ir projektus, kurių pagalba jauni žmonės aktyviai dalyvautų savo bendruomenėse ir demokratiniuose procesuose.

Pilietinės visuomenės kūrimas

Užsiėmimo uždaviniai:

- dalyviai išnagrinės būtinus pilietinės visuomenės komponentus;
- dalyviai apmąstys, kokios gali būti kliūtys kuriant pilietinę visuomenę;

Užsiėmimas:

Dalyviai padalinami į grupes po 4-6 žmones. Pirmosios užsiėmimo dalies metu kiekvienai grupei duodama trisdešimt minučių sukurti idealią visuomenę, remiantis tuo, kas, grupės sprendimu, sudaro „pilietinę visuomenę“. Grupei aptarus tai, ką ji nori matyti savo visuomenėje, jie turi paruošti projektą, kaip ši atrodytų. Grupė turėtų aptarti tokius aspektus kaip: aplinka, gyventojų kriterijai, vyriausybės sistema, visuomenės struktūra, paslaugos ir taip toliau. Šios idėjos turi atsispindėti jų paruoštame projekte.

Tai atlikus, kiekviena grupelė pristato savo „visuomenę“ visai grupei.

Kitame etape giliau nagrinėjama ir diskutuojama tai, ką grupės atskleidė pirmame etape. Vadovas (-ai) turėtų padėti grupei aptarti šiuos klausimus:

apie užduoties atlikimo procesą: Kaip sekėsi atlikti užduotį? Koks buvo visuomenės kūrimo procesas? Ar jis buvo demokratiškas? Jei taip, kodėl? Jei ne, kodėl? Ar kilo konfliktų ar nesutarimų dėl to, kaip turėtų būti apibrėžta visuomenė? Kaip jie buvo išspręsti? Ar kas nors ėmėsi lyderio vaidmens?

Apie sukurtų visuomenių pobūdį: Kas bus atsakingas už tvarkos, teisingumo ir lygybės palaikymą visuomenėje? Kas priims sprendimus? Ar tarp skirtingų visuomenių buvo kas nors bendra?

Apie ryšį su dalyvių asmenine patirtimi: Ar ši visuomenė panaši į tą, kurioje gyvenate? Jei taip, kuo? Jei ne, kodėl ne?

Konceptualinis lygmuo: Kas stabdo pilietinės visuomenės vystymąsi? Kokie yra jos komponentai? Kas yra būtina pilietinėje visuomenėje?

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Perspėjimas! Vieno iš vadovų žodžiais tariant, „bijau, kad šis užsiėmimas yra tik labai maža dalelė vienerius metus apimančio neformalaus savanoriško darbo ir dalyvavimo pilietinėje visuomenėje ugdymo proceso, ir jo prasmė nėra labai gili.“ Toliau paaiškinsime, kaip ir kodėl šis užsiėmimas buvo pritaikytas grupei, ir pažvelgsime į darbo kontekstą iš arti.

Šis užsiėmimas buvo tik mažas elementas mokymų, kuriems grupė susirinkdavo kas savaitę ir kurių programą sudarė 20 užsiėmimų, nagrinėjančių tokias temas kaip komunikacija, bendraamžių lyderystė, vadovo vaidmuo, kūrybiškos metodikos, bendradarbiavimu paremtas problemų sprendimas, žmogaus teisės, pilietinių dalyvavimas, socialinių akcijų organizavimas. Šie visapusiški mokymai buvo pagrindas, kuriuo remdamiesi, jauni žmonės planavo ir įgyvendino tyrimus, siekdami identifikuoti jų visuomenę kamuojančias problemas ir ėmėsi įgyvendinti socialines akcijas ir mikroprojektus.

Šis užsiėmimas, kaip ir kiti užsiėmimai, buvo pagrįstas patyrimu ir interaktyvus, jame panaudotos bendros patirtys, apmąstymai ir diskusijos kaip mokymosi ir dalinimosi įrankis.

Vėlgi, to paties vadovo žodžiais tariant, „man šis pratimas atrodo naudingas iš pat pradžių, norint priversti jaunus žmones susimąstyti apie jų vaidmenį pilietinėje visuomenėje ir pilietinio sektoriaus plėtrą. Šį užsiėmimą mes naudojame:

- kai dirbame su jaunais žmonėmis, kurie nemato, kokį aktyvų vaidmenį galėtų atlikti visuomenėje, nes jaunimo marginalizaciją priima kaip faktą;
- kai norime papriekaištauti jauniems žmonėms dėl jų pasyvaus vaidmens visuomenėje;
- kai norime pademonstruoti jiems jų galimybes kažką keisti;
- kai norime motyvuoti ir įgalinti juos imtis veiklos ir planuoti socialines akcijas.“

Pats vertingiausias ilgalaikis rezultatas buvo tai, kad 15 jaunų žmonių, dalyvavusių šiame projekte, pasijuto pakankamai pasitikintys savimi, kad imtųsi aktyvios bendraamžių vadovo rolės. Kartu su 4 patyrusiais darbuotojais jie įkūrė 8 naujas grupes 5 skirtinguose miestuose, pasidalindami per tuos 9 mėnesius įgytomis žiniomis ir patirtimi. Tai buvo lemiamas momentas, suteikęs galimybę „Sunflower“ įgyvendinti tokį pat projektą dar trijose naujose vietovėse 2002 m., pasinaudojant „sniego gniūžtės“ efektu – jauniems žmonėms ugdant save ir kitus būti aktyviais piliečiais ir kurti bei vystyti pilietinę visuomenę.

Klausimai apmąstymui

- Laiko investicijos – realistinis laiko planavimas.
- Investicijos į individą, siekiant sniego gniūžtės efekto.
- Kaip gali tas pats užsiėmimas būti sėkmingai pritaikytas skirtingiems žmonėms? Kaip darbuotojai gali tam pasiruošti?
- Kokias galimybes galima suteikti jauniems žmonėms pasitelkti naujai įgytus įgūdžius / žinias ir pritaikyti juos praktiškai?
- Pasibaigus vienam projekto etapui, reikia neprarasti inercijos.
- Ar jūsų planuojami užsiėmimai sudaro struktūrizuotą visumą, kuri turi tikslą ir vystosi tam tikra kryptimi, ar nėra jie tik atsitiktinis rinkinys?
- Ar jūsų užsiėmimai yra pakankamai atviri pokyčiams, kad galėtų vystytis ir prisitaikyti prie grupės poreikių ir interesų?

Europos ir
pilietiško istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiško ugdymą

Mūsų ugdomas
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiško
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Žingsnis tolerancijos link

Youth Centre Izgrev (YCI)

Izgrev jaunimo centras yra įsikūręs Sofijoje. Jam vadovauja penkių savanorių komanda, kuriems padeda dar trisdešimt jaunų savanorių – buvusių centro organizuotų renginių dalyvių. Pagrindinė centro veikla vyksta mokyklose, kur savanoriai vadovauja ugdymo programoms tokiais klausimais kaip narkotikų vartojimas, lytiniu keliu plintančios ligos ir ŽIV/AIDS prevencija.

Sofia, 1164, h.c Lozenetz, str.Kiril Vidinski 2 app.35, Bulgaria
Malina Edreva - malina_edreva@abv.bg
Elena Milanova - lenilaf@abv.bg
Gergana Berova - berovs81@yahoo.com
Daniela Furnadhieva - danielaf@dir.bg

Ši ugdymo programa apie narkotikus ir ŽIV/AIDS buvo vykdoma tris mėnesius 2001-2002 metais. Pagrindinis jos tikslas buvo apriboti rizikingą 15-18 metų jaunuolių elgesį, kuris susijęs su narkotikų vartojimu ir lytiniu keliu plintančiomis ligomis, bei kelti iššūkį prietarams. Ne mažiau svarbus buvo siekis apmokyti 30 jaunų žmonių, dalyvavusių šviečiant savo bendraamžius, ir suteikti jiems pagalbą vystant platesnes programas.

Pirmasis motyvacinis susitikimas ir mokymai vyko vietiniame viešbutyje dėl jo teikiamos laisvos ir neįtemptos atmosferos. Buvo labai svarbu sukurti neįtemptą atmosferą, kadangi projektas subūrė įvairialypę jaunų žmonių grupę su skirtingomis motyvacijomis – penkių mokyklų ir skirtingų amžiaus grupių atstovus. Pradėjome projektą nuo to, kad pabandėme išsiaiškinti dalyvių žinias ir interesus. Tai padėjo mums nuspręsti, kaip ir koku lygiu pristatyti mūsų veiklą. Komanda savo planus pataisė, pritaikydama juos grupei. Pirmajame susitikime su visais dalyviais pristatėme Izgrevo jaunimo centrą, taip pat „Žingsnis tolerancijos link“ projekto idėją, tikslą ir mūsų turimus lūkesčius. Po keleto motyvacinių žaidimų ir trumpo „tour de table“, visi 30 dalyvių buvo suskirstyti į penkias mišrias grupėles. Kiekviena grupelė pasirinko komandos koordinatorių atstovauti juos viso projekto metu. Paskaita apie ŽIV/AIDS, aptariant faktinius ir emocinius aspektus ir globalinį kontekstą, suteikė pagrindą gyvoms diskusijoms grupelėse.

Po šio susitikimo vyko kas savaitiniai susitikimai su komandų koordinatoriais. Kiekvienos sesijos metu buvo pristatoma informacija, po to vyko diskusijos ir socialinė veikla. Aptarėme daug temų: kaip iširti jaunimo bendruomenę; kaip įvertinti bendruomenės poreikius; kaip parašyti projekto planą. Kiekviena komanda pateikė skirtingus požiūrius ir priemones – anketas, charakteristikas, spausdintą medžiagą, žaidimus – taip padėdama koordinatoriams sistemingai planuoti darbą. Šie ėmėsi iniciatyvos ir visi kartu paruošė būsimo projekto plano juodrašį. Mes jautėme, kaip per šį laiką subrendo koordinatoriai.

Buvo malonu stebėti didelį dalyvių aktyvumą. Per šį susitikimų laikotarpį jie patys ėmėsi iniciatyvos bei nusprendė įtraukti didesnę publiką – ne tik savo klases, bet ir mokyklas bei visą bendruomenę. Be to, šio projekto metu vyko ir kiti renginiai. Mokiniai ir studentai aktyviai dalyvavo ANTI-AIDS koalicijos renginiuose gruodžio 1 dieną. Kartu su Raudonoju Kryžiumi jie platino medžiagą naktiniuose klubuose ir gatvėse.

Projektas toliau tęsėsi ir atėjo prie mūsų labiausiai laukiamos dalies – dalyvių apmokymo. Tam tikslui įgyvendinti Centras paskyrė patyrusius mokymų vadovus. Jie dalyvių dėmesį pritraukė žaidimais, muzika, diskusijomis ir jauninančiomis kalbomis. Mokymuose buvo kalbama apie sveiko gyvenimo būdo populiarinimą ir švietimą apskritai. Vis dėlto dalyvius labiausiai domino narkotikų tema, todėl didžiausias savo pastangas mes sutelkėme į ją. Po to nagrinėjome lytiniu keliu plintančias ligas ir su jomis susijusį rizikingą elgesį. Studentai iš klausė daug pavyzdžių iš realaus gyvenimo. Jauni žmonės buvo šviečiami tiek faktiniu, tiek ir emociniu lygmeniu.

Vienas iš tikslų buvo privilioti jaunus žmones tapti savanoriais Izgrevo jaunimo centre, ir šį tikslą mums pavyko pasiekti labai sėkmingai!

T-kit
apie Europos
pilietiškumą

Labai svarbus šios programos aspektas buvo bendraamžių ugdymo programos sukūrimas. Toliau vienas iš organizatorių detaliau aptars, kaip ir kodėl bendraamžių ugdymas buvo įtrauktas į „Žingsnis tolerancijos link“ programą.

Bendraamžių ugdymas Bulgarijoje nėra naujas metodas. Manau, kad tai geriausias būdas ugdyti jaunus žmones ir skatinti juos savanoriškam darbui, kadangi tai praplečia jų išmanymą apie socialines problemas ir skatina būti aktyvesniais. Tačiau paruošti jaunuosius bendraamžių vadovus nėra paprastas procesas. Yra daug veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti, pavyzdžiui, ekonominė padėtis šalyje, skirtingi dalyvaujančių individų mentalitetai, amžius (paaugliai yra patys jautriausi ir geriausiai tinka mokytis bendraamžius), kilmė ir padėtis (taip pat ir religija bei ugdymas šeimoje). Noriu pasakyti, kad stovėdamas prieš trisdešimties moksleivių klasę turi nepamiršti, kad jie tarpusavyje yra labai skirtingi, ir kad tuo pat metu privalai atrasti tam tikrą vienybę. Man asmeniškai tai buvo gana didelis iššūkis.

Projektas, kuriame dalyvavo 21 „sunkių“ vidurinės mokyklos moksleivių iš Sofijos, yra geras bendraamžių vadovų mokymų pavyzdys.

Ši patirtis priminė man, kad, mokant moksleivius būti gerais bendraamžių vadovais, labai svarbu apmąstyti tuos dalykus, kuriuos reikia padaryti, arba kuriems reikia būti pasiruošus:

- suburti mišrią jaunų žmonių su skirtingomis patirtimis komandą;
- būti tolerantiškiems ir atviriems;
- kalbėti laisvai ir demonstruoti emocinį nusiteikimą diskutuojamais klausimais;
- padėti jiems suvokti, kad kiekvienas žmogus yra unikalus, ir kad kiekvienas žmogus turi nuomonę, kuri yra labai svarbi grupei;
- naudoti metodus, kurie leistų pasireikšti jų kūrybiškumui ir leistų laisvai reikštis, pavyzdžiui, žaidimus, poeziją ar piešimą;
- sukurti neįtemptą ir draugišką atmosferą;
- nuolatos motyvuoti ir drąsinti grupę;
- būti pasiruošusiems įvairiems klausimams, kurie neretai gali būti painūs ir sudėtingi;
- suvokti, kad tikriausiai ne daugiau nei vienas ar du žmonės bus pasiruošę tęsti dalyvavimą po visų jūsų pastangų;
- būti pasiruošusiems tęsti darbą su šiais susidomėjimą išreiškusiais žmonėmis, įtraukiant juos į įvairius projektus ir susitikimus, teikiant jiems informaciją;
- suvokti, kad tai, kaip jūs su jais elgsitės, darys įtaką tam, kaip jie elgsis patys, kokios bus jų vertybės, ir kaip jie ateityje patys pradės savo darbą su kitais.

Pagaliau nepamirškite, kad nemažai jaunų bendraamžių vadovų gali pasiūlyti jums naujų idėjų, kurios yra svarbios rašant projektus ar ruošiant kitą medžiagą.

Europos ir
pilietiškumo istorija

Šiuolaikiniai
požiūriai į
pilietiškumą

Tolimesnė
raida

Konceptuali mūsų
struktūra / sistema

Šiuolaikiniai
požiūriai į Europos
pilietiškumo ugdymą

Mūsų ugdomasis
požiūris į Europos
pilietiškumą

Pilietiškumo
scenarijai –
projektų pavyzdžiai

Klausimai apmąstymui

- Kas, jūsų manymu, yra svarbu planuojant bendraamžių ugdymo programą?
- Kaip suderinti įgūdžius ir žinias su požiūrių vystymu?
- Kodėl darote tai, ką darote?
- Ar galite būti lankstūs ir greitai reaguojantys į pokyčius?
- Kaip galite padėti kitiems paversti jų idėjas praktiniais veiksmais?
- Kokią darbo atmosferą norėtumėte sukurti, ir kaip tai galėtumėte pasiekti?
- Darbas su žmonėmis kaip individualiai.
- Grupės poreikių ir interesų nustatymas.